

ПОШТАРЕНКО О. В.,

суддя

(Самарський районний суд м. Дніпра)

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.2.19>

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ І СТАТУСУ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Стаття присвячена теоретичному дослідженню особливостей судового розгляду справ про адміністративні правопорушення і правового статусу судді у адміністративно-деліктному провадженні. Віднесення вирішення низки справ про адміністративні правопорушення до юрисдикції судів (суддів) зумовлено: підвищеним рівнем суспільної шкідливості цих справ; застосуванням суворих адміністративних стягнень, таких як громадські, виправні роботи й адміністративний арешт – стягнення, право накладення якого мають виключно суди (судді).

У результаті проведеного дослідження також виділені відмінності судового розгляду справ про адміністративні правопорушення від розгляду таких справ іншими суб'єктами адміністративної юрисдикції, зумовлені тим, що суди здійснюють правосуддя, яке визнається таким лише за умови, якщо воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах.

Встановлено, що судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесених законом до виключної юрисдикції суду, і винесення за ними рішення – це форма реалізації судової влади в адміністративно-деліктному провадженні, судова адміністративно-юрисдикційна діяльність суду (судді) в особливий, самостійний, законодавчо встановлений адміністративно-процесуальній формі зі справедливого відправлення правосуддя, захисту людських прав і свобод та вжиття заходів щодо попередження правопорушень.

У судовому провадженні правовий статус судді як суб'єкта, який здійснює застосування правових засобів адміністративної відповідальності до осіб, що вчинили насильство щодо фізичної особи, – це встановлена нормами права система взаємопов'язаних прав, законних інтересів та обов'язків з метою відправлення правосуддя у сфері адміністративно-деліктного провадження, що зумовлено наявністю у судді адміністративно-процесуальної правосуб'єктності, обсяг якої визначається його професійною правосуб'єктністю, матеріальними і процесуальними нормами адміністративного права.

Висловлені пропозиції щодо необхідності в чинному Кодексі України про адміністративні правопорушення окремо врегулювати порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення судами (суддями), удосконалити і конкретно визначити їх повноваження, нормативно закріпити визначення правового статусу суду (судді) в чинному адміністративно-деліктному законодавстві.

Ключові слова: *судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення; справедливість судового розгляду справ; правовий статус судді в адміністративно-деліктному провадженні.*

Poshtarenko O. V. Peculiarities of judicial consideration of cases on administrative offenses and the status of a judge in administrative-tort proceedings

The article is about the theoretical research of the peculiarities of judicial consideration of cases on administrative offenses and the legal status of a judge in administrative-tort proceedings. Attribution of the decision of a number of cases on administrative offenses to the jurisdiction of courts (judges) is caused by: the increased level of public harm of these cases; application of severe administrative penalties – community service, correctional labor, and administrative arrest-penalty, the right to impose which have only the courts (judges).

As a result of the conducted research the differences of judicial consideration of cases on administrative offenses are also allocated, from the consideration of such cases by other subjects of administrative jurisdiction due to the fact that the courts administer justice, which is recognized as such only if it meets the requirements of justice and provides effective restoration of rights.

It is established that the judicial review of cases of administrative offenses, referred by law to the exclusive jurisdiction of the court and the decision on them, is a form of judicial power in administrative-tort proceedings, judicial administrative-jurisdictional activities of the court (judge) in a special, independent, legally established administrative-procedural form for the fair administration of justice, protection of human rights and freedoms and taking measures to prevent offenses.

In court proceedings, the legal status of a judge as an entity that applies legal remedies to persons who have committed violence against an individual is a system of interrelated rights, legitimate interests and responsibilities established by law in order to send justice in the field of administrative tort, which is due to the presence of a judge of administrative procedural legal personality, the scope of which is determined by its professional legal personality, substantive and procedural rules of administrative law.

The proposals on the need in the current Code of Ukraine on Administrative Offenses to separately regulate the procedure for consideration of cases on administrative offenses by courts (judges), improve and specifically define their powers, normatively establish the definition of the legal status of the court (judge) in current administrative-tort law.

Key words: *court proceedings on cases of administrative offenses; fairness of court proceedings; legal status of a judge in administrative-tort proceedings.*

Вступ. Судовий розгляд низки справ про адміністративні правопорушення – це найважливіша організаційно-правова гарантія, засіб реалізації, охорони й захисту прав та інтересів громадян. Віднесення вирішення низки справ про адміністративні правопорушення до юрисдикції судів (суддів) зумовлено: підвищеним рівнем суспільної шкідливості цих справ, які тісно межують із кримінальними правопорушеннями, передбаченими Кримінальним кодексом України; застосуванням суворих адміністративних стягнень, таких як громадські, виправні роботи й адміністративний арешт – стягнення, право накладення якого мають виключно суди (судді); необхідністю врахування безлічі особливостей застосування юридичних норм у конкретних життєвих обставинах, на що здатні лише висококваліфіковані посадові особи – судді, які володіють професійними правовими знаннями і вміють застосовувати ці знання в судовій діяльності.

Значну увагу дослідженню проваджень у справах про адміністративні правопорушення у своїх наукових працях приділяли такі вчені-адміністративісти, як: Ю.П. Битяк, В.В. Гарашук, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, Л.В. Коваль, Т.О. Коломоець, В.К. Колпаков, Кузьменко О.В., В.Е. Лук'янець та багато інших.

На дисертаційному рівні судовий розгляд справ про адміністративні проступки і правовий статус судді в адміністративно-деліктному провадженні досліджували: С.О. Короед (2009 р.), О.М. Собовий (2010 р.), Г.Б. Супрун (2011 р.).

Проте за минулий час у правовому полі України відбулися певні зміни, зокрема 2 червня 2016 року був прийнятий Закон України «Про судоустрій і статус суддів», що потребує додаткових досліджень у цій сфері і вдосконалення існуючих правових уявлень про особливості судового розгляду справ про адміністративні правопорушення і статус судді в адміністративно-деліктному провадженні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження специфіки судового розгляду справ про адміністративні правопорушення і статусу судді в адміністративно-деліктному провадженні на основі аналізу попередніх наукових досліджень і оновленого законодавства України.

Результати дослідження. Загальний порядок розгляду судами (суддями) справ про адміністративні правопорушення, порядок накладення ними адміністративних санкцій, як і іншими органами адміністративної юрисдикції, регулюється адміністративно-процесуальними нормами глави 22 «Розгляд справ про адміністративне правопорушення» Кодексу України про адміністративні правопорушення (надалі – КУпАП). Однак судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення має свої особливості, які зумовлені наявністю специфічного суб'єкта адміністративної юрисдикції – суду і проявляються в такому.

По-перше, розглядаючи в судовому засіданні справи про адміністративні правопорушення і приймаючи за ними рішення, судді таким чином здійснюють правосуддя – «самостійну галузь державної діяльності з розгляду і вирішення в судових засіданнях в особливій, встановленій законом процесуальній формі цивільних, кримінальних та інших справ» (п. 3 Ухвали Конституційного Суду України від 14 жовтня 1997 р. № 44-з) [1]. Якщо екстраполувати це поняття на адміністративне провадження, то діяльність суду з розгляду і вирішення справ про адміністративні правопорушення, віднесених КУпАП до компетенції суду, є здійсненням правосуддя, яке, однак, за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах (п. 9 Рішення Конституційного Суду України у справі про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора. Справа № 1-12/2003 від 30 січня 2003 р. № 3-рп/2003) [2]. Тобто судовий розгляд справ – це функціональне розуміння правосуддя, його формальна ознака, а змістовне розуміння правосуддя, його внутрішня характеристика – справедливість такого судового розгляду справ [3, с. 13]. Про те, що суд, розглядаючи і вирішуючи справи про адміністративні правопорушення, є органом адміністративно-деліктної юрисдикції і одночасно органом правосуддя (адміністративно-деліктної юстиції), стверджував у своєму дисертаційному дослідженні судового розгляду справ про адміністративні проступки С.О. Короед [4, с. 4, 7].

По-друге, оскільки, відповідно до п. 2. Ст. 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», місцеві загальні суди розглядають, крім інших справ, також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом, вважаємо, що розгляд саме місцевими судами (суддями) справ про адміністративні правопорушення, віднесених законодавством до їх компетенції, і винесення за ними рішення, у процесі якого відбувається реалізація норм адміністративного права, суддя виступає як суб'єкт, наділений правом накладення адміністративного стягнення, тобто винесення рішення у справі, за своєю суттю – це судова адміністративно-юрисдикційна діяльність.

По-третє, особлива предметна сфера (предметна компетенція) здійснення юрисдикційної діяльності судом (суддею) з розгляду і вирішення певних справ про адміністративні правопорушення, наприклад, пов'язаних із застосуванням насильства щодо фізичної особи, які передбачені ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП. Суд (суддя) розглядає справи про адміністративні правопорушення, віднесені до їх компетенції ст. 221 КУпАП, і виносить за ними рішення, що мають правові наслідки (предметна юрисдикція) за місцем їх вчинення (територіальна юрисдикція). Як зазначають учені-практики, «окреслення предметної сфери дає можливість відо-

кремити функції судової влади від функцій інших гілок влади та визначити функції судової влади, які реалізуються у відповідній формі судочинства залежно від специфіки закріплених на галузевому рівні процедур» [5, с. 87].

По-четверте, виключність реалізації норм права судами під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, віднесених до їх компетенції, що свідчить про винятковість судової влади, оскільки суди створюються для гарантування справедливого відправлення правосуддя, захисту прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до п. 2 ст. 5 закону «Про судоустрій і статус суддів», делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, установлену законом.

По-п'яте, особлива процесуальна форма розгляду справ про адміністративні правопорушення у суді, на відміну від процесуальної форми розгляду справ про адміністративні правопорушення іншими суб'єктами адміністративної юрисдикції, що зумовлено тим, що суд під час розгляду і вирішення таких справ здійснює самостійну галузь державної діяльності – правосуддя, яке відповідає вимогам справедливості. Судовий процес у справах про адміністративні правопорушення регулюється КУпАП і окремими нормами Митного кодексу України щодо митних правопорушень, йому передують досудове провадження – проведення уповноваженими посадовими особами Національної поліції дій зі встановлення всіх обставин справи для оперативного розслідування правопорушення, процесуальне оформлення матеріалів справи, складання протоколу і направлення матеріалів справи про адміністративний проступок до місцевого суду. Під час судового розгляду справи про адміністративне правопорушення суддя самостійно досліджує всі обставини справи і виносить своє рішення – постанову по справі. Але процесуальна форма судового провадження у справах про адміністративні правопорушення порівняно з усіма іншими видами судових процесів, як зазначає вчений А.Б. Романюк, характеризується значною спрощеністю, низькою деталізацією та скороченою процедурою розгляду справ про притягнення до адміністративної відповідальності, а перегляд судових рішень у справах про адміністративні правопорушення можливий лише в апеляційному порядку, причому, на відміну від усіх інших видів судочинства, апеляційний перегляд здійснюється суддею апеляційного суду одноосібно [6, с. 118–119].

По-шосте, розгляд справ про адміністративні правопорушення у суді є самостійним – вільним дослідженням судом (суддею) всіх обставин справи, причому під час такого розгляду суд (суддя), для справедливого, неупередженого і своєчасного встановлення фактичних даних справи як активний суб'єкт розгляду справи про адміністративне правопорушення має право не обмежуватися тільки висновками адміністративного розслідування, а й самому одержувати відомості про фактичні обставини, що мають юридичне значення для вирішення справи, давати їм правову оцінку, тобто проявляти певну ініціативу в доказовій діяльності.

По-сьоме, прийняття судового рішення, яким закінчується розгляд справи у суді іменем України (на відміну від актів застосування норм права інших державних органів). Судове рішення має пріоритет у порівнянні з рішеннями інших державних органів, після набрання судовими рішеннями законної сили вони є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом (п.п. 1, 2 ст. 13 закону «Про судоустрій і статус суддів»).

І насамкінець, в адміністративно-деліктному провадженні суд може виступати й судом другої інстанції у випадку апеляційного оскарження постанови місцевого суду про накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення, що є гарантією захисту прав, свобод і законних інтересів у адміністративному судочинстві, заходом усунення можливих помилок і недоліків під час розгляду справи у місцевому суді. Відповідно до ст. 294 КУпАП апеляційна скарга подається до відповідного апеляційного суду

через місцевий суд, який виніс постанову. Апеляційний суд переглядає справу в межах апеляційної скарги і не обмежений доводами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права. Апеляційний суд може дослідити нові докази, які не досліджувалися раніше, якщо визнає обґрунтованим ненадання їх до місцевого суду або необґрунтованим відхилення їх місцевим судом.

Правовий статус судів у адміністративно-деліктному провадженні теж відрізняється від статусу інших суб'єктів адміністративної юрисдикції, його особливість полягає у такому.

По-перше, правовий статус суддів в Україні визначає закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р., відповідно до статті 52 якого суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі. Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судоустрою чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

По-друге, метою створення судів є відправлення правосуддя. Так, відповідно до ст. 124, 127, 129 Конституції України, виключно суди, судді здійснюють правосуддя в Україні. Тобто незалежно від категорії справ, які судді розглядають у суді, вони відправляють правосуддя. Правосуддя – це реалізація судової влади. Судочинство провадиться суддею одноосібно, колегією суддів чи судом присяжних. Тобто реалізовувати судову владу в країні, вирішувати будь-які юридичні конфлікти, які виникають у суспільстві, мають виключно судді. На проведення адміністративного провадження у справах про адміністративні правопорушення суд (суддя) уповноважений державою і є «однією з форм здійснення правосуддя, що забезпечує реалізацію судової влади в Україні» [7, с. 5].

По-третє, у структурно-організаційному плані судді виступають представниками судової влади, яка, відповідно до ст. 6 Конституції України, є однією з гілок державної влади в країні. Судова влада в країні: здійснює особливий вид державної діяльності (здійснення правосуддя); є незалежною, самостійною, виключною, відокремленою, підзаконною гілкою влади; реалізується за визначеною законом процедурою [8, с. 272].

По-четверте, судді, на відміну від інших суб'єктів адміністративної юрисдикції, наділені широкими й особливими адміністративно-юрисдикційними повноваженнями (правами та обов'язками). Так, наприклад, тільки суди (судді) районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років (ст. 221 КУпАП). У процесі адміністративно-судового порядку притягнення до адміністративної відповідальності суди (судді) реалізують свої адміністративно-юрисдикційні повноваження [9, с. 31], причому реалізація цих повноважень здійснюється на основі закону і переважно на стадії розгляду і вирішення справи та на стадії перегляду постанови у справі про адміністративне правопорушення.

По-п'яте, суддя, який розглядає справу про адміністративні правопорушення, здійснює правосуддя одноосібно, діє як суд, у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання (п.п. 1,2 ст. 15; п. 1 ст. 48 закону «Про судоустрій і статус суддів») і виступає суб'єктом судового правозастосування норм адміністративного права. Незалежність суддів обмежена законом, процедурними рамками, у межах яких здійснюється судова влада, й означає незалежну процесуальну діяльність під час здійснення правосуддя з метою ефективного захисту прав і свобод людини і громадянина, керуючись законом і професійною правосвідомістю суддів і в умовах, що виключають сторонній вплив на них [10, с. 70–72].

По-шосте, відповідно до ст. 52 Закону України від 2 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів», суддя займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі. Здійснення суддею правосуддя на професійній основі свідчить про те, що він має спеціальний правовий статус, який надає йому можливість ефективно виконувати свої обов'язки.

Вчений О.М. Соболий, який досліджував адміністративно-процесуальний статус судді в адміністративно-деліктному процесі, визначає його як сукупність процесуальних прав, гарантій, обов'язків судді, спрямованих на реалізацію завдань адміністративно-деліктного провадження, а також юридична відповідальність у передбачених законом випадках [11, с. 11].

Дослідниця правового статусу суду (судді) як суб'єкта провадження у справах про адміністративні правопорушення Г.Б. Супрун визначає його як встановлену нормами права сукупність його прав і обов'язків, порядку організації і принципів функціонування, спрямованих на реалізацію цілей і завдань правосуддя. Його сутність полягає в нормативно визначеній можливості поведінки судді, обмеженої інтересом виконуваної ним соціальної функції [7, с. 12].

Вважаємо, що передумовою, обов'язковою умовою реалізації правового статусу судді є наявність професійної правосуб'єктності – права на можливість використання правового статусу [12, с. 102–103].

Суддям, як і іншим суб'єктам права у сфері адміністративних правовідносин, притаманна така соціально-юридична властивість, характеристика суб'єктів права, як правосуб'єктність, яку відома українська вчена О.Ф. Скакун визначає як передбачену нормами права здатність (можливість) особи бути учасником правовідношення [13, с. 581–582], інший вчений – В.О. Качур – як соціально-юридичну властивість суб'єкта права, його здатність мати права та обов'язки і вчиняти дії, що мають правові наслідки [14, с. 27].

Однак правосуб'єктність судді, яка складається з таких юридичних властивостей, як: правоздатність (здатність бути носієм прав і обов'язків) і дієздатність (здатність реалізовувати свої права і обов'язки), є професійною – здатність особи набувати права і обов'язки і реалізовувати їх у відповідності до певних правових вимог до віку, освіти, професійної підготовки, посади діловим і особистим якостям. Основні вимоги до особи, яка призначається суддею, визначаються правовими нормами розділу 8 «Правосуддя» Конституції України, розділу 4 «Порядок зайняття посади судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Так, відповідно до ст. 128 Конституції України призначення на посаду судді здійснюється Президентом України за поданням Вищої ради правосуддя в порядку, встановленому законом. Призначення на посаду судді здійснюється за конкурсом, крім випадків, визначених законом. Деталізуються вимоги до кандидатів на посаду судді у п. 1 ст. 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», де зазначено, що на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, доброчесним та володіє державною мовою.

Обсяг адміністративно-процесуальної правосуб'єктності судді визначається його професійною правосуб'єктністю, матеріальними і процесуальними нормами адміністративного права. Наприклад, порушення матеріальної адміністративно-правової норми, передбаченої у ст. 173 КУпАП «Дрібне хуліганство», тягне за собою обов'язок правозастосовувача, у нашому разі – судді (ст. 221 КУпАП), шляхом застосування процесуальних норм адміністративного права притягнути правопорушника до адміністративної відповідальності, причому суддя під час вирішення справи застосовує санкції, передбачені матеріальною адміністративно-правовою нормою (ст. 173 КУпАП).

Висновки. Узагальнюючи, можна зазначити, що судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесених законом до виключної юрисдикції суду, і винесення за ними рішення – це форма реалізації судової влади в адміністративно-деліктному провадженні, судово адміністративно-юрисдикційна діяльність суду (судді) в особливій, самостійній, законодавчо встановленій адміністративно-процесуальній формі зі справедливого відправлення правосуддя, захисту людських прав і свобод та вжиття заходів щодо попередження правопорушень.

У чинному КпАП законодавець визначив загальний порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення органами адміністративної юрисдикції, у тому числі й судами

(суддями), хоча судове провадження у цих справах відрізняється від діяльності інших органів адміністративної юрисдикції і є специфічним, що зумовлено відправленням судами правосуддя в державі. Тому ми приєднуємося до пропозиції вчених окремо врегулювати порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення судами (суддями), удосконалити і конкретно визначити їх повноваження, нормативно закріпити визначення правового статусу суду (судді) в діючому адміністративно-деліктному законодавстві.

У судовому провадженні правовий статус судді як суб'єкта, який здійснює застосування правових засобів адміністративної відповідальності до осіб, що вчинили правопорушення, – це встановлена нормами права система взаємопов'язаних прав, законних інтересів та обов'язків з метою відправлення правосуддя у сфері адміністративно-деліктного провадження, що зумовлено наявністю у судді адміністративно-процесуальної правосуб'єктності, обсяг якої визначається його професійною правосуб'єктністю, матеріальними і процесуальними нормами адміністративного права.

Адміністративно-процесуальна правосуб'єктність судді у провадженнях по справах про адміністративні проступки – це зумовлена його професійною правосуб'єктністю, матеріальними і процесуальними нормами адміністративного права можливість бути носієм адміністративно-процесуальних прав і обов'язків і здатність реалізовувати адміністративно-процесуальні права та обов'язки. Обсяг адміністративно-процесуальної правосуб'єктності судді визначається його професійною правосуб'єктністю, матеріальними і процесуальними нормами адміністративного права.

Список використаних джерел:

1. Про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням державного зовнішньоекономічного підприємства «Славутич-Сталь» щодо тлумачення статті 124 Конституції України і Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»: Ухвала Конституційного Суду України від 14 жовтня 1997 р. № 44-з по справі № 016/1241-97 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vz44u710-97#Text> (дата звернення 5.11.2020).
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої статті 120, частини шостої статті 234, частини третьої статті 236 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора). Справа № 1-12/2003 від 30 січня 2003 р. № 3-рп/2003 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-03#Text> (дата звернення 5.11.2020).
3. Бігун В.С. Правосуддя як мета та мета правосуддя (до питання про філософію правосуддя). *Держава і право*. 2009. Вип. 46. С. 9–13.
4. Короед С.О. Судовий розгляд справ про адміністративні проступки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 18 с. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2116> (дата звернення: 2.10.2020).
5. Ткачук О.С. Функції судової влади та сфера цивільного і кримінального судочинства. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. № 3(30) С. 77–96. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2116> (дата звернення: 6.11.2020).
6. Романюк А.Б. Особливості процесуальної форми судового провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 2 (8). С. 117–121.
7. Супрун Г.Б. Суд (суддя) як суб'єкт провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2011. 17 с. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2116> (дата звернення: 13.11.2020).
8. Юзевич В.М., Микитенко Н.О. Судова влада в Україні. Суд і правосуддя. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2116> (дата звернення: 13.11.2020).
9. Лук'янець Д.М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: Монографія. К., Інститут держави і права ім. Корещького НАН України, 2001. 220 с.

10. Рачинський А. П., Огілько А. В. Незалежність суддів як передумова функціонування самостійної й авторитетної судової влади, що відповідає європейській системі цінностей та стандартів захисту прав людини. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016. № 1. С. 66–74.

11. Собовий О. М. Правовий статус судді в адміністративно-деліктному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2010. 23 с. ULR: <http://nbuv.gov.ua/node/2116> (дата звернення: 13.11.2020).

12. Зубрицька О. Адміністративна правоздатність як елемент правосуб'єктності індивідуальних суб'єктів адміністративного права. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 3 (41). С. 99–104.

13. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) : Учебник. Перевод с украинского. Харьков : Эспада, 2007. 840 с.

14. Качур В.О. До визначення поняття «правосуб'єктність» у теорії права. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2014. Вип. 197. Ч. 3. С. 24–29.

